

სასამართლო პრაქტიკა

► 1 - 9/2021

მოტოჩაფხუტის ვალდებულებისგან საგამონაკლისო ნებართვა: რელიგიის თავისუფლების პრობლემატიკა და მისი შეზღუდვა

გერმანიის ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლოს 4.7.2019 წლის გადაწყვეტილების მიმოხილვა - *BVerwG, Urt. v. 4.7.2019 - 3 C 2 4.17, NJW 2019, 346*

I. შესავალი

რელიგიის თავისუფლებაზე დისკუსია განსაკუთრებით აქტუალურია სეკულარიზმის კონტექსტში. რელიგიური ავტონომიის უზრუნველყოფის აუცილებლობის მიუხედავად, საკითხავია, როდის შეიძლება განხორციელდეს რელიგიურად ნეიტრალური სახელმწიფოს¹ მხრიდან ჩარევა. განსახილველი შემთხვევა მიემართება რელიგიური სამოსის პრობლემას, თუ რამდენადაა შესაძლებელი მოტოჩაფხუტის ტარების ვალდებულება ტურბანის მემწეობით ჩანაცვლდეს. მოტოჩაფხუტის ვალდებულება რელიგიური საფუძვლების მეტ-ნაკლები გათვალისწინებით მსოფლიოში განსხვავებულადაა რეგულირებული, არსებობს რიგი ქვეყნები, რომლებშიც სიქჰის მიმდევრები მსგავსი ვალდებულებისგან გათავისუფლებულნი არიან.²

გერმანიის ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლოს წარმოდგენილი გადაწყვეტილების მნიშვნელობა გერმანიისთვის უპირველესად საგნობრივ კონტექსტში ვლინდება, რამდენადაც დამცავი ჩაფხუტის ვალდებულებისგან გათავისუფლების საკითხი³ აქამდე არ განხილულა. ამასთან, საყურადღებოა დოგმატური კონტექსტი, რომელშიც გასათვალისწინებელია ძირითად უფლებებში ჩარევის ცნების თანამედროვე გაგება და კონსტიტუციის იმანენტური ზღვარი.

აღნიშნულ ნაშრომში ნაჩვენებია იქნება რელიგიის თავისუფლებასა და მესამე პირთა დაცვას შორის შესაძლო ურთიერთობის ფარგლები, რომელიც დაყოფილია შემდეგ ძირითად ასპექტებად: 1. დაცულია თუ არა ტურბანის ტარება გერმანიის ძირითადი კანონის 4 I, II მუხლით (III.1), წარმოადგენს თუ არა მოტოჩაფხუტის ტარების ვალდებულება რელიგიის თავისუფლებაში ჩარევას (III.2) და თუ ასეა, ჩარევის გამართლების მიმართ არსებული რომელი მატერიალურსამართლებრივი მოთხოვნების წარმოდგენის შემთხვევაში მოხდება დისკრეციული უფლებამოსილების შემცირება (*Ermessensschumpfung*) (III.3).

¹ სახელმწიფოს ნეიტრალობის მოთხოვნა გამომდინარეობს ძირითადი კანონის 4 I, II, 3 I 1, 140 მუხლებიდან ვაიმარის კონსტიტუციის 136 I 4 და 137 I მუხლებთან კავშირში. იხ. Di Fabio, in: Beck'scher Online-Kommentar zum GG, 2020, Art. 4 Rn. 111.

² გართიანებულ სამეფოში, ახალ ზელანდიაში, პაკისტანში, მალაიზიაში, ტაილანში, კანადის ცალკეულ პროვინციებში, დელიში და ა.შ. იხ. მეტი:

Spennemann, Turbans vs helmets: The conflict between the mandatory wearing of protective head-gear and the freedom of religious expression, 2020, S. 15 ff.

³ დამცავი ჩაფხუტის ვალდებულების დარღვევასთან დაკავშირებული ფულადი ჯარიმის კონსტიტუციურობა გერმანიის ფედერალურმა სასამართლომ გადაწყვიტა 1982 წელს. იხ. BVerfG, Beschl. v. 26. 01. 1982 – 1 BvR 1295/80 –, BVerfGE 59, 275-279, NJW 1982, 1276 - Schutzhelmpflicht.

II. გადაწყვეტილების აღწერა

1. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელე მიეკუთვნება სიქჰის რელიგიას და ატარებს ტურბანს რელიგიური საფუძვლებით. საყურადღებოა, რომ სიქჰის რელიგია ექსპლიციტურად არ მოითხოვს ტურბანის ტარებას, არამედ არსებობს რეფლექსური ცხოვრების წესი, რაც მოიცავს თმის შეჭრაზე უარსა და მისი ნაჭრით დაფარვის თაობაზე.⁴ საგზაო მოძრაობის დადგენილების 21 a II პარაგრაფიდან გამომდინარეობს დამცავი ჩაფხუტის ტარების ვალდებულება მათთვის, ვინც მართავს მოტოციკლს ან ღია სამ- ან მეტბორბლიან მოტოსატრანსპორტო საშუალებას, რომლის კონსტრუქციული მაქსიმალური სიჩქარე 20 კმ/სთ-ს აღემატება, ასევე მისი თანამგზავრებისთვის. საგამონაკლისო ნებართვა შეიძლება გაიცეს საგზაო მოძრაობის ორგანოების მიერ განსაზღვრულ ინდივიდუალურ შემთხვევაში ან, ზოგადად, განსაზღვრული განმცხადებლისთვის.

2013 წელს მოსარჩელემ მოპასუხისგან მოითხოვა დამცავი ჩაფხუტისგან გათავისუფლება საგზაო მოძრაობის დადგენილების 46 I Nr. 5 b პარაგრაფის შესაბამისად. მისი დასაბუთება ეფუძნებოდა რელიგიურ მოტივებს. განცხადება უარყოფილი იქნა მოპასუხის მხრიდან, რომელიც მიიჩნევს, რომ საგამონაკლისო ნებართვა, საგზაო მოძრაობის დადგენილების 46-ე პარაგრაფის თანახმად, მხოლოდ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული საფუძვლებით შეიძლება იქნეს გაცემული. უარყოფითი გადაწყვეტილების წინააღმდეგ მოსარჩელემ შეიტანა ადმინისტრაციული საჩივარი და მიუთითა ბად ზენკინგენის შემთხვევაზე, რომელშიც გათავისუფლების საკითხი არაერთხელ იქნა გაყდერებული. ფრაიბურგის მმართველი პრეზიდენტის მიერ ადმინისტრაციული საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

2. საპროცესო ისტორია

2014 წელს მოსარჩელემ შეიტანა მავალდებული სარჩელი საგამონაკლისო ნებართვის გაცემის თაობაზე და განაცხადა, რომ ჩაფხუტის ვალდებულება ძირითადი კანონის 4 I მუხლიდან გამომდინარე რელიგიის თავისუფლებას არღვევდა. ფრაიბურგის ადმინისტრაციულმა სასამართლომ არ დააკმაყოფილა სარჩელი, რამდენადაც დაცულ სფეროში ჩარევა ვერ დაინახა და, მისი აზრით, მაშინაც კი, თუ ჩარევა იარსებობდა, იგი კონსტიტუციურსამართლებრივად გამართლებული იქნებოდა. ბადენ-ვიურტემბერგის უმაღლესმა ადმინისტრაციულმა სასამართლომ მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დასაბუთებულად მიიჩნია და მოპასუხე დაავალდებულა, ხელახლა გადაეწყვიტა განცხადება. მოსარჩელემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი, რათა მოპასუხე პირდაპირ დაავალდებულიყო საგამონაკლისო ნებართვის გაცემაზე. აღნიშნული საკასაციო საჩივარი უარყოფილი იქნა.

3. გადაწყვეტილება და დასაბუთება

ფედერაციულმა ადმინისტრაციულმა სასამართლომ დაადასტურა ტურბანის მატარებელი პირისთვის მოტოჩაფხუტის ვალდებულება. სასამართლო თავდაპირველად მიმოიხილავს ჩაფხუტის ვალდებულების სამართლებრივ საფუძველს და აღნიშნავს, რომ აღნიშნული ვალდებულება არ იწვევს გამიზნულ ან უშუალო შეზღუდვას, შესაბამისად, მსგავსი ტიპის შეზღუდვა არ საჭიროებს პარლამენტის მიერ მიღებული კანონით რეგულირებას. ამას გარდა, მიუთითებს რეგულაციის კონსტიტუციასთან შესაბამისობაზე, რამდენადაც საჭიროების შემთხვევაში გათვალისწინებულია საგამონაკლისო ნებართვის გაცემა. აღნიშნული ნებართვა განეკუთვნება საგზაო მოძრაობის ორგანოების დისკრეციულ უფლებამოსილებას, ხოლო, სასამართლო პრაქტიკის თანახმად, საგამონაკლისო სიტუაციად ჯანმრთელობის მიზეზები სახელდება. ამასთან, მიუთითებს, რომ დამცავი ჩაფხუტისგან გათავისუფლება შესაძლებელია

⁴ VG Freiburg , Urt. v. 29.10.2015 - 6 K 2929/14 , Juris, Rn. 31.

მხოლოდ მაშინ, „როდესაც დაინტერესებულ პირს მოტოციკლის მართვაზე უარი განსაკუთრებული ინდივიდუალური მიზეზებიდან გამომდინარე ვერ მოეთხოვება“. საქმეში მოსარჩელე არ მიუთითებდა მოტოციკლის გამოყენებაზე, რის გამოც, სასამართლოს პოზიციით, არც მოტოციკლის მართვისას ჩაფხუტის ტარების ვალდებულებისგან გათავისუფლების უფლება არსებობდა.

სასამართლომ აგრეთვე უარყო ძირითადი კანონის 4 I, II მუხლიდან გამომდინარე დისკრეციული უფლებამოსილების რედუქციის შესაძლებლობა. მიეთითა იმაზეც, რომ აღნიშნული ნორმა არ შეიცავს დათქმას კანონით დასაშვები შეზღუდვის შესახებ, ამდენად, აუცილებელია კონსტიტუციის იმანენტური ზღვრის არსებობა. მოცემულ შემთხვევაში გასათვალისწინებელია ძირითადი კანონის 2 II 1 მუხლი, რადგან დამცავი ჩაფხუტი იცავს როგორც მოტოციკლის მძღოლს, ისე მის მგზავრებს სხეულის მძიმე დაზიანებისგან, ამასთან, უზრუნველყოფს საგზაო შემთხვევის მონაწილეთა ან მესამე პირთათვის საფრთხისგან თავის აცილებას. აქედან გამომდინარე, სასამართლომ რელიგიის თავისუფლებასა და ფიზიკურ ხელშეუხებლობას შორის არსებული კოლიზია ამ უკანასკნელის სასარგებლოდ გადაწყვიტა: „რელიგიის თავისუფლების ზოგადი უპირატესობა განსახილველი შეზღუდვის მცირე წონისა გამო და მისი დროითი და სივრცითი ეფექტის თვალსაზრისით აქ არ მიღება მხედველობაში“.⁵

საბოლოოდ, ფედერაციულმა ადმინისტრაციულ სასამართლომ გათავისუფლების შესახებ მოთხოვნის ევროპული სამართლის პერსპექტივიდან შეფასებისას მიუთითა, რომ ევროკავშირის სამართლის მიხედვით, დამცავი ჩაფხუტის ტარების ვალდებულება არ არის გათვალისწინებული. ამას გარდა, აღნიშნული რეგულაცია მიიჩნია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის 9 II მუხლთან თავსებადად, რამდენდაც ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკის თანახმად, რელიგიის თავისუფლების შეზღუდვა ჯანმრთელობის დაცვის ინტერესებით გამართლებულია.

⁵ იქვე, Rn. 24.

III. ანალიზი

1. რელიგიის არაამკრძალავი ან არამავალდებულებელი წესი, როგორც რელიგიის თავისუფლების დაცული სფერო?

წარმოდგენილი თემის თავდაპირველი პრობლემა უკავშირდება რელიგიის თავისუფლების დაცულ სფეროს. რამდენადაც ტურბანის ტარება რელიგიური ცხოვრების წესს განეკუთვნება,⁶ ზედაპირული დაკვირვებით, შესაძლებელია სახეზე იყოს *forum externum*.⁷ მიუხედავად ამისა, საყურადღებოა, რომ ეს არ განეკუთვნება სიქჰის რელიგიის ექსპლიციტურ მოთხოვნას (იხ. ზემოთ). ამასთან დაკავშირებით განასხვავებენ სუბიექტურ და ობიექტურ განსაზღვრებებს. სუბიექტური განსაზღვრებისთვის არსებითია „შეხედულების დამაჯერებლობის შემონების კრიტერიუმი“,⁸ თუმცა ამასთან ერთად, „სახელმწიფოს ეკრძალება, საკუთარი მოქალაქეების ამგვარი რწმენა შეაფასოს ან თუნდაც მიიჩნიოს ეს „სწორედ“ ან „მცდარად“; აღნიშნული მოქმედებს განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც რელიგიის შიგნით განსახვავებული მოსაზრებებია წარმოდგენილი.“⁹ ობიექტური თეორიის შესაბამისად, დაცული სფერო მკაცრად შემოსაზღვრული და მოიცავს მხოლოდ ისეთ ქცევის წესებს, რომლებიც რელიგიის მა-

⁶ Kühn/Wank, Helm oder Glaube?, JURA 2014, 94, 97.

⁷ რელიგიის თავისუფლება ძირითადი კანონის 4 I, II მუხლის მეშვეობით ჩამოყალიბებულია ერთიან დაცულ სფეროდ. აღნიშნული ცნება მოიცავს შინაგან (*forum internum*) და გარეგან თავისუფლებას (*forum externum*), პირველ რიგში, თავისუფლებას გნამდეს ან არ გნამდეს და შემდგომ მის გაცხადებასა და გავრცელებას. BVerfG, Beschl. v. 27.01. 2015 – 1 BvR 471/10 –, BVerfGE 138, 296-376, Juris, Rn. 85 - Kopftuch II; Germann, in: Beck'scher Online-Kommentar zum GG, 2020, Art. 4 Rn. 7; von Coelln, in: Gröpl/Windthorst/von Coelln, Studienkommentar GG, 4. Aufl. 2020, Art. 4 S. 126; Czermak/Hilgendorf, Religions-und Weltanschauungsrecht, 2020, Rn.117 f..

⁸ Unruh, Religionsverfassungsrecht, 4. Aufl. 2018, Rn. 96.

⁹ BVerfG, Beschl. v. 27. 01. 2015 – 1 BvR 471/10 –, BVerfGE 138, 296-376, Juris, Rn. 86- Kopftuch II.

ვალდებულებელ ან ამკრძალავ წესს განეკუთვნებიან.¹⁰

ფრაიბურგის ადმინისტრაციულმა სასამართლომ ტურბანის ტარება აღიარა სიქის რელიგიური რწმენის სიმბოლოდ.¹¹ მსგავსად შეაფასა ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ ლოცვისთვის განკუთვნილი ქუდის ტარება, რომელიც, მართალია, არ ყოფილა ცალსახა რელიგიური ვალდებულება, თუმცა ჰქონდა „იმდენად ძლიერი ტრადიციული საფუძვლები, რომ ადამიანთა უმრავლესობა მას რელიგიურ ვალდებულებად აღიქვამდა“.¹² ამგვარი ექსტენზიური განმარტების სასარგებლოდ უპირველესად სახელმწიფოს ნეიტრალობის პრინციპი მეტყველებს.¹³ უპირატესია ადამიანის შინაგანი გრძნობა, რომ მისი გადაწყვეტილება მხოჭავი და აბსოლუტურად სავალდებულოა რწმენის განხორციელებისთვის.¹⁴ სახელმწიფოს ვალდებულება მოიცავს როგორც რელიგიური შეხედულებების გათვალისწინებას, ისე რწმენის შემეცნების შეფასებისგან თავშეკავებას.¹⁵ ამდენად, ტურბანის ტარება დაცულია ძირითადი კანონის 4 I, II მუხლით.

2. შუალებითი ჩარევა, რომელიც საჭიროებს კონსტიტუციურსამართლებრივ გამართლებას

მართალია, ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლო დამცავი ჩაფხუტის ტარებას

არ მიიჩნევს რელიგიის განხორციელების ფარგლებში უშუალო ჩარევად, თუმცა ამ რეგულაციის შედეგად, შესაძლებელია, არაპირდაპირ ხდებოდეს მოსარჩელის ინტერესების ხელყოფა.¹⁶ დამატებითი შეფასება, თუ რამდენად მოითხოვს მსგავსი შუალებითი ინტერესების დარღვევა კონსტიტუციურსამართლებრივ გამართლებას, სასამართლოს მხრიდან უპასუხოდაა დატოვებული.¹⁷

„კლასიკური ჩარევის ცნების“¹⁸ თანახმად, გამორცხული იქნებოდა ჩარევის არსებობა, რადგან უშუალოების ელემენტი სახეზე არ გვაქვს.¹⁹ ამის საპირისპიროდ, მხედველობაში უნდა მივიღოთ „თანამედროვე (გაფართოებული) ჩარევის ცნება“.²⁰ ეს ისეთი შემთხვევაა, როდესაც ჩარევა არაა რწმენის თავისუფლების წინააღმდეგ მიმართული, თუმცა, როგორც წესი, მოქმედებს რელიგიურ-იდეოლოგიურ სფეროზე“.²¹

საყურადღებოა პირველი ინსტანციის მიერ განვითარებული მოსაზრება ჩარევის უარყოფის თაობაზე. იგი მიუთითებს, რომ თმების სავალდებულო დაფარვასთან დაკავშირებული მო-

¹⁰ Kühn/Wank, Helm oder Glaube? , JURA 2014, 97. იხ. ასევე Bellardita/ Neureither, Zwischenprüfungsklausur - Öffentliches Recht: Turban statt Helm?, JuS 2005, 1000, 1001 f..
¹¹ VG Freiburg , Urt. v. 29.10.2015 - 6 K 2929/14, Juris Rn. 31.
¹² EGMR, Urt. v. 05.12.2017- 5779/15, Hamidović gg. Bosnien und Herzegowina, para 30, ECLI:CE:ECHR:2017:1205JUD005779215.
¹³ Bellardita/ Neureither, Zwischenprüfungsklausur - Öffentliches Recht: Turban statt Helm?, JuS 2005, 1000,1002. იხ. ასევე Unruh, Religionsverfassungsrecht, 4. Aufl. 2018, Rn. 90.
¹⁴ შეად. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 04.06.2020 წლის გადაწყვეტილება საქმეზე ია რეხვიაშვილი და ნანა სეფაშვილი საქართველოს პარლამენტის და საქართველოს იუსტიციის მინისტრის წინააღმდეგ, II-22.
¹⁵ BVerfG, Urt. v. 15. 01. 2002 – 1 BvR 1783/99 –, BVerfGE 104, 337-356, Juris, Rn. 58 - Schächterlaubnis.

¹⁶ BVerwG, Urt. v. 04.07.2019 – 3 C 24/17 –, BVerwGE 166, 125-132, Juris, Rn. 13 - Motorradhelmpflicht für Turbanträger.
¹⁷ შეად. Sachs, Grundrechte: Religionsfreiheit und allgemeine Gesetze, JuS 2020, 376, 377.
¹⁸ კლასიკური ჩარევის ცნებას აქვს 4 ნინაპირობა: 1. ფინალურობა; 2. უშუალობა; 3. სამართლებრივი ფორმის ქონა და 4. იმპერატიულობა. იხ. Kingreen/Poscher, Grundrechte, Staatsrecht II, 35. Aufl. 2019, Rn. 292.
¹⁹ შეად. Bellardita/ Neureither, Zwischenprüfungsklausur - Öffentliches Recht: Turban statt Helm?, JuS 2005, 1000, 1001 f..
²⁰ ჩარევად კვალიფიცირდება სახელმწიფოს ნებისმიერი ქმედება, რომელიც მთლიანად ან ნაწილობრივ აბრკოლებს პირს დაცული სფეროთი სარგებლობაში, იმისგან დამოკიდებლად, „ეს ეფექტი ფინალური თუ განზრახვის გარეშეა, უშუალო თუ შუალებითია, სამართლებრივი თუ ფაქტობრივი ან არაფორმალურია, ბრძანების მეშვეობით თუ მის გარეშე და იძულებით შედის ძალაში. იხ. Kingreen/Poscher, Grundrechte, Staatsrecht II, 35. Aufl. 2019, Rn. 294. შეად. Sachs, Grundrechte: Religionsfreiheit, JuS 2018, 1251,1252.
²¹ Barczak, die Glaubens- und Gewissensfreiheit des Grundgesetzes – Mit ihren verfassungsgeschichtlichen Grundlagen und konventionsrechtlichen Bezügen, JURA 2015 , 463, 473.

თხოვნა როგორც ჩაფხუტით, ისე ნაჭრით ან ქუდის მეშვეობით შეიძლება შესრულდეს,²² რაც სიქის დანაწესის არასწორ გააზრებას წარმოადგენს. მოსარჩელის შეხედულება ამის საპირისპიროდ მოიცავდა ტურბანის ტარებას და არა მის ჩანაცვლებას სხვა საშუალებით.²³ ამდენად, იგი არჩევანის წინაშე დადგა, უგულვებელყო ტურბანის ვალდებულება, ან უარი ეთქვა მოტოცკლის მართვაზე. ამასთან, მოტოცკლის მართვაზე უარი მოსარჩელისთვის მიუღებლად, არააქცეპტირებადად უნდა იქნას დანახული.²⁴

ჩარევის არსებობა აშკარაა გერმანიის ფედერაციული საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკის გათვალისწინებითაც. საქმეზე “Kopftuch III” (თავსაფარი III) ჩარევის აღიარება მოსარჩელის გამიზნული საქმიანობის განხორციელებასა და რელიგიური სამოსთან დაკავშირებულ მოთხოვნას შორის არჩევანის წინაშე დადგომამ განაპირობა.²⁵ „შეხიტას ნებართვასთან“ (Schächterlaubnis) მიმარებით, რომელიც კრძალავდა (ებრაული და მუსლიმური რელიგიისთვის დამახასიათებელი წესით) დაკლული ცხოველის ხორცის მოხმარებას, ფედერაციულმა ადმინისტრაციულმა სასამართლომ უარყო ჩარევის არსებობა.²⁶ აღნიშნული განსხვავებულად შეაფასა ფედერაციულმა საკონსტიტუციო სასამართლომ და დაადგინა უფლებაში ჩარევა როგორც ყასაბთან, ისე მისი კლიენტებთან მიმართებით.²⁷

საინტერესო იქნება პარალელის გავლება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკასთან, კერძოდ, ნეიტრალური შინაარსის მქონე ნორმებთან მიმართებით. საქმეში სკუგარი და სხვები რუსეთის წინააღმდეგ სა-

სამართლომ არ დაადგინა უფლებაში ჩარევა, რადგან კანონს განმცხადებლის რწმენასთან ყოველგვარი კაშირის გარეშე ნეიტრალური საფუძველი ჰქონდა.²⁸ მიზეზი მდგომარეობდა იმაში, რომ საგადასახადო საიდენტიფიკაციო ნორმის გამოყენება, რომელიც განმცხადებლის მხრიდან მხეცის ნიშნად აღიქმებოდა, არ იყო სავალდებულოდ გამოსაყენებელი.²⁹ ამის საპირისპიროდ, საგზაო მოძრაობის დადგენილების 21 a II პარაგრაფი მოსარჩელეს ავალდებულებს უარი განაცხადოს ტურბანის ტარებაზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მოტოცკლის ტარებას ვერ შეძლებს, რაც ნიშნავს, რომ დადგენილებას არ გააჩნია ნეიტრალური საფუძველი, შესაბამისად, ამგვარი შუალობითი ინტერესების ხელყოფა უნდა დაკვალიფიცირდეს ძირითად უფლებებში ჩარევად.

3. დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლები

რამდენადაც მოსარჩელის მოთხოვნა უშუალოდ საგამონაკლისო ნებართვის გაცემისკენაა მიმართული, მსჯელობის საგანია გერმანიის ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 113 V 1 პარაგრაფში რეგულირებული ადმინისტრაციული აქტის გამოცემის შესახებ სარჩელი (Vornahmeklage).³⁰ შესაბამისად, დასადგენია, რამდენადაა საქმის „სიმნიფე“ (Spruchreife)³¹

²² VG Freiburg, Urt. v. 29.10.2015 - 6 K 2929/14, Juris, Rn. 33.

²³ შეად. VGH Baden-Württemberg, Urt. v. 29. 08. 2017 - 10 S 30/16, Juris, Rn. 31.

²⁴ იქვე. Rn. 32 f..

²⁵ BVerfG, Beschl. v. 14.1.2020 - 2 BvR 1333/17, Juris, Rn. 77 - Kopftuch III.

²⁶ BVerwG, Urt. v. 15.06.1995 - 3 C 31/93 -, BVerwGE 99, 1-9, Juris, Rn. 39. აღნიშნული გადაწყვეტილება ეფუძნება ჩარევის „ვიწრო“ გაგებას იხ. Mayer, NVwZ 1997, 561, 562.

²⁷ BVerfG, Urt. v. 15.01. 2002 - 1 BvR 1783/99 -, BVerwGE 104, 337-356, Juris, Rn. 43 f.- Schächterlaubnis.

²⁸ EGMR, Urt. v. 03.12.2009 - 40010/04, Skugar u.a. gg. Russland, S. 8, ECLI: CE: ECHR:2009:1203DEC004001004.

²⁹ იქვე S. 9.

³⁰ გერმანიის ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 113 V პარაგრაფი მავალდებულებელი სარჩელის შიგნით განასხვავებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც სახეზეა ადმინისტრაციული ორგანოს შებოჭილი და დისკრეციული გადაწყვეტილება. პირველ შემთხვევაში, სასამართლო იღებს Vornahmeurteil და ადმინისტრაციულ ორგანოს ავალდებულებს მოსარჩელის მოთხოვნის განხორციელებას. ნორმის მეორე წინადადება ეხება Bescheidungsurteil, რომელშიც მოთხოვნა მხოლოდ დისკრეციული უფლებამოსილების უშეცდომოდ განხორციელებას ეფუძნება. Detterbeck, Allgemeines Verwaltungsrecht, 16. Aufl. 2018, Rn. 1380 f., 1387 f..

³¹ საქმე გადაწყვეტილების მისაღებად „მომნიფეულია“ (Spruchreif) მხოლოდ მაშინ, როდესაც სასამართლო წარმოების ფარგლებში დადგენილია, რომ ადმინისტრაციული აქტის გამოცემისთვის ყველა

დისკრეციული უფლებამოსილების ნულოვან რედუქციასთან³² კავშირში სახეზე. დისკრეციული უფლებამოსილების ობიექტურ ზღვრად მიიჩნევა ძირითადი უფლებები და თანაზომიერების პრინციპი,³³ აქედან გამომდინარე, მოცემულ შემთხვევაში გადამწყვეტ მნიშვნელობას ასრულებს საკონსტიტუციო და ადმინისტრაციულსამართლებრივი კითხვების ერთობლიობა.³⁴

3.1. დისკრეციული უფლებამოსილების ნულოვანი რედუქცია ძირითადი კანონის 4 I, II მუხლის საფუძველზე

დისკრეციული უფლებამოსილების შემცირება მოხდება მაშინ, როდესაც მოსარჩელის რელიგიის თავისუფლება დაუშვებლად შეიზღუდა. სამართლებრივი დოგმატიკის ქრილში სადავოა, რელიგიის თავისუფლების შეზღუდვის მიმართ მოქმედებს თუ არა დათქმა. ლიტერატურაში არსებული შეხედულების მიხედვით, ძირითადი კანონის 140-ე მუხლის ვაიმარის კონსტიტუციის 136 I მუხლთან კავშირიდან გამომდინარე, განიხილება კანონისმიერი დათქმის არსებობა.³⁵ საპირისპირო მოსაზრება განვითარებულია მყარის კონსტიტუციის 136 I მუხლი იხევე უნდა იქნეს მიჩნეული ძირითადი კანონის მე-4 მუხლის ზღვრად, როგორც ეს ვაიმარის კონსტიტუციის 137 III მუხლის შემთხვევაშია კორპორატიულ რელიგიის თავისუფლებასთან მიმართებით. ამას გარდა, მითითებულია ვაიმარის კონსტიტუციის 136 I მუხლის მნიშვნელობაზე, რომელიც უმოქმედო გახდებოდა ზღვრის გადაცემის გარეშე, ხოლო კანონისმიერი დათქმის მეშვეობით, დაცული სფეროს ფართო გაგება თავიდან იქნებოდა აცილებული. იხ. Unruh, Religionsverfassungsrecht, 4. Aufl. 2018, Rn. 120 f.

სამართლებრივი და ფაქტობრივი წინაპირობები სახეზეა. იგი არ მოიცავს ისეთ შემთხვევას, როდესაც ადმინისტრაციული აქტის გამოცემის სასამართლო წესით დავალდებულება ადმინისტრაციული ორგანოს კომპეტენციის სფეროს დაუშვებლად არღვევს. ამდენად, გასათვალისწინებელია ძალაუფლების გამიჯვნა ადმინისტრაციასა და ადმინისტრაციულ მართლმსაჯულებას შორის. საქმის სიმნიფე გამოიციხება, როდესაც გადანყვეტილება ეხება დისკრეციული უფლებამოსილებას, იმ შემთხვევაში თუ დისკრეციული უფლებამოსილება ნულამდე არაა რედუცირებული, ასევე ადმინისტრაციული ორგანოს შეფასების თავისუფალი სივრცის არსებობას. იხ. Sauer, Examinatorium Allgemeines Verwaltungsrecht und Verwaltungsprozessrecht, 1. Aufl. 2020, Rn. 222.

³² ცნების შესახებ იხ. შავგულიძე/კუტალაძე, დისკრეციული უფლებამოსილების ნულოვანი რედუქციის მნიშვნელობა პოლიციის პრევენციულ საქმიანობაში, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, 12/2018, 84 და შემდეგი.

³³ Erbuth/ Guckelberger, Allgemeines Verwaltungsrecht, 10. Aufl. 2020, §14 Rn. 47.

³⁴ Sachs, Grundrechte: Religionsfreiheit und allgemeine Gesetze, JuS 2020, 376, 378.

³⁵ აღნიშნული თეზა დასაბუთებულია სისტემური და ორმაგი ტელეოლოგიური განმარტების მეშვეობით,

რებულია მყარი სასამართლო პრაქტიკით, რომლის მიხედვითაც, რელიგიის თავისუფლება, მართალია, დათქმის გარეშე, თუმცა არა ზღვრის გარეშეა უზრუნველყოფილი.³⁶ რელიგიის თავისუფლების შეზღუდვა ემყარება კონსტიტუციის ერთიანობის იდეას და მხოლოდ მაშინაა დასაშვები, როდესაც წარმოდგენილია კონსტიტუციის იმანენტური ზღვარი - მესამე პირთა კოლიდირებული ძირითადი უფლებები და სხვა კონსტიტუციური რანგის სამართლებრივი ღირებულებები.³⁷

პირველი და მეორე ინსტანციებისგან განსხვავებით, ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლო უყურადღებოდ ტოვებს სოციალური დაზღვევის საკითხს და არ აზუსტებს, თუ რამდენად შეიძლება იყოს იგი კონსტიტუციის იმანენტური ზღვარი,³⁸ არამედ განიხი-

რომ ვაიმარის კონსტიტუციის 136 I მუხლი იხევე უნდა იქნეს მიჩნეული ძირითადი კანონის მე-4 მუხლის ზღვრად, როგორც ეს ვაიმარის კონსტიტუციის 137 III მუხლის შემთხვევაშია კორპორატიულ რელიგიის თავისუფლებასთან მიმართებით. ამას გარდა, მითითებულია ვაიმარის კონსტიტუციის 136 I მუხლის მნიშვნელობაზე, რომელიც უმოქმედო გახდებოდა ზღვრის გადაცემის გარეშე, ხოლო კანონისმიერი დათქმის მეშვეობით, დაცული სფეროს ფართო გაგება თავიდან იქნებოდა აცილებული. იხ. Unruh, Religionsverfassungsrecht, 4. Aufl. 2018, Rn. 120 f.

³⁶ იხ. BVerfG, Beschl. v. 19.10.1971 – 1 BvR 387/65 –, BVerfGE 32, 98-111, Juris, Rn. 26- Gesundheitsbeter; BVerfG, Beschl. v. 11.04.1972 – 2 BvR 75/71 –, BVerfGE 33, 23-42, Juris, Rn. 18- Eidsverweigerung; BVerfG, Urt. v. 24.09. 2003 – 2 BvR 1436/02 –, BVerfGE 108, 282-340, Juris, Rn. 97 ff.- Kopftuch I. დათქმის გარეშე არსებობის სასარგებლოდ პირველ ყოვლისა, მეტყველებს ძირითადი კანონის 4 I, II მუხლის სიტყვასიტყვითი მნიშვნელობა. სისტემური ხედვიდან გამომდინარე უარყოფილია ზღვრის გადაცემა, რადგან ვაიმარის კონსტიტუციის 136 I მუხლი არ მდებარეობს ძირითადი უფლებების თავში. ამას გარდა, გასათვალისწინებელია ძირითადი კანონის მე-4 მუხლის მიზანიც, რომელიც რელიგიის თავისუფლების ზღვრის გარეშე უზრუნველყოფას მიმართება, იხ. Epping, Grundrechte, 8. Aufl. 2019, Rn. 316 ff.

³⁷ BVerfG, Beschl. v. 26.05.1970 – 1 BvR 83/69 –, BVerfGE 28, 243-264, Juris, Rn. 58 - Kriegsdienstverweigerung. s. auch Michael/Morlok, 7. Aufl. 2018, Rn. 711; Unruh, Religionsverfassungsrecht, 4. Aufl. 2018, Rn. 131.

³⁸ იხ. მეტი Sinder, Motorradhelmpflicht für Turbanträger, Besprechungsaufsatz zu BVerwG, Urt. v. 04. 07. 2019 – 3 C 24.17 –733, JURA 2020,729,732.

ლავს მხოლოდ ძირითადი კანონის 2 II მუხლს. საგზაო მოძრაობის დადგენილების 21 a II პარაგრაფით გათვალისწინებული დამცავი ჩაფხუტის ვალდებულების მეშვეობით შესაძლებელი ხდება როგორც მოტოციკლის მძღოლის ფიზიკური ხელშეუხებლობის, ისე მესამე პირთა დაცვა, ამდენად, იგი წარმოადგენს კონსტიტუციის იმანენტურ ზღვარს ძირითადი კანონის 2 II მუხლის გაგებით (იხ. ზემოთ). მიუხედავად დათქმის არარსებობისა, ამგვარი ძირითადი უფლება არ თავისუფლდება კანონისმიერი დათქმის აუცილებლობისგან იმ კუთხით, რომ კანონმდებელი ვალდებულია, ზღვარი კანონის მეშვეობის განსაზღვროს.³⁹ მსგავსი მოთხოვნა გამომდინარეობს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის 9 II მუხლიდან, რომ შეზღუდვა პარლამენტის მიერ მიღებული კანონით უნდა დადგინდეს.⁴⁰ მიუხედავად ამისა, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ცნებას „კანონით გათვალისწინებული“ ფართოდ განმარტავს და მასში გულისხმობს მის „მატერიალურ“ და არა „ფორმალურ“ მნიშვნელობას.⁴¹ აღნიშნული მოთხოვნები უნდა განიმარტოს არსებობის თეორიის (Wesentlichkeitstheorie)⁴² გათვალისწინებით, რაც დამოკიდებულია ძირითად უფლებაში ჩარევის ინტენსიობასა და საჯარო ინტერესის არსებობაზე.⁴³ მართალია, საგზაო მოძრაობის დადგენილება არ წარმოადგენს კანონს ფორმალური გაგებით, თუმცა დამცავი ჩაფხუტის ტარება არ ინ-

ვეს გამიზნულ ან უშუალო შეზღუდვას, ამდენად, ინტენსიობა დაბალია და არ ეხება არსებით გადანყვეტილებას. შესაბამისად, ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლოს გადანყვეტილება ამ ნაწილში დამაკმაყოფილებელია.

საბოლოოდ, კოლიდირებული ინტერესები თანაზომიერების პრინციპის შესაბამისად, უნდა განვიხილოთ პრაქტიკული კონკორდანსის შუქზე,⁴⁴ რათა თითოეულ მათგანს მიეცეს რეალიზების შესაძლებლობა.⁴⁵ კუნისა და ვანკის მოსაზრებით, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოებისა და ობიექტური ღირებულებების, სიცოცხლისა და ფიზიკური ხელშეუხებლობის უზურნველყოფაზე არსებული საზოგადოებრივი ინტერესი ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ნაკლებ ღირებულად უნდა შეფასდეს, რადგან იგი უფრო მეტად თვითსაფრთხეს ეხება და არ იქმნება იმიტაციური ეფექტის ან დაუშვებელი პრეცედენტების წარმოქმნის საშიშროება.⁴⁶ მსგავს მოსაზრებას ავითარებენ ბელარდიტა და ნოირაითერი, რომ პიროვნების რწენის უფლება საზოგადოებრივ ინტერესებთან მიმართებით უპირატესია და თუ გათავისუფლება ჯანმრთელობის მიზეზებით შესაძლებელია, ასევე შესაძლებელი უნდა იყოს რელიგიური საფუძვლებითაც.⁴⁷ ამის საპირისპიროდ, ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლო ჩამოთვლის მრავალ მიზეზს, თუ რატომ უზრუნველყოფს დამცავი ჩაფხუტის ვალდებულება საზოგადოების დაცვას. ასეთია: გადაუდებელი დახმარება, სამედიცინო დახმარება, ასევე სხეულის მძიმე დაზიანების მეშვეობით ტრავმატიზებისგან დაცვა,⁴⁸ რომლებიც დაკავშირებული არიან როგორც ფიზიკურ, ისე ფსიქიკურ საფრთხესთან.⁴⁹ როგორც სასამართლო აღნიშნავს, ეჭვ-

³⁹ BVerfG, Beschl. v. 27.11. 1990 – 1 BvR 402/87 –, BVerfGE 83, 130-155, Juris, Rn. 39 - Josefine Mutzenbacher.

⁴⁰ Barczak, die Glaubens- und Gewissensfreiheit des Grundgesetzes – Mit ihren verfassungsgeschichtlichen Grundlagen und konventionsrechtlichen Bezügen, JURA 2015, 463, 475.

⁴¹ EGMR (Große Kammer), Urt. v. 10.11.2005 -44774/98, Leyla Şahin gg. die Türkei, Para 88. NVwZ 2006, 1389, 1390, ECLI:CE:ECHR:2005:1110JUD004477498.

⁴² არსებობის თეორიის თანახმად, დელეგირების აკრძალვა სამართლებრივი სახელმწიფოსა და დემოკრატიის პრინციპების სახელით, მიზნად ასახავს, რომ არსებითი გადანყვეტილებები მიღებულ იქნეს უშუალო დემოკრატიულად ლეგიტიმირებული პარლამენტის მიერ. BVerfG, NJW 1972, 1504; 1973, 451; 1990, 1471 (1472); Grzeszick, in:Maunz/Dürig, GG, 2021, Art. 20, Rn. 101.

⁴³ Michael/ Morlok, Grundrechte, 7. Aufl. 2020, Rn. 578.

⁴⁴ Hesse, Grundzüge des Verfassungsrechts der Bundesrepublik Deutschland, 20. Aufl. 1999, Rn. 318.

⁴⁵ იქვე Rn. 72.

⁴⁶ Kühn/Wank, Helm oder Glaube?, JURA 2014, 94, 101.

⁴⁷ Bellardita/ Neureither, Zwischenprüfungsklausur - Öffentliches Recht: Turban statt Helm?, JuS 2005, 1000, 1004.

⁴⁸ Sachs, Grundrechte: Religionsfreiheit und allgemeine Gesetze, JuS 2020, 376, 377.

⁴⁹ Sinder, Motorradhelmpflicht für Turbanträger, Besprechungsaufsatz zu BVerwG, Urt. v. 04. 07. 2019 – 3 C 24.17 –733, JURA 2020, 729, 733.

გარეშეა, რომ ჩაფხუტის გარეშე მართვისგან გამონეწეული სხეულის მიძიმე დაზიანებები სერიოზული შედეგების მომტანი იქნება საზოგადოებისთვის.⁵⁰ შესაბამისად, არაპირდაპირი მითითება უბრალო ან შემოსაზღვრულ თვითსაფრთხეზე (თვითდაზიანებაზე) არარელევანტურია. მიუხედავად ამისა, კონკრეტულ შემთხვევაში არაა გამორიცხული დისკრეციული უფლებამოსილების ნულოვანი რედუქცია, როდესაც მოსარჩელე მოტოციკლით სარგებლობაზე სრულადაა დამოკიდებული, თუმცა წარმოდგენილი მოსარჩელე ფლობდა როგორც ავტომობილის მართვის მოწმობას, ისე სატვირთო ავტომობილს.⁵¹

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის ორგანოები ყოველთვის უარს ამბობენ სარჩელის განხილვაზე, როდესაც ეს ეხება უსაფრთხოების მიზნებიდან გამომდინარე რელიგიურ სამოსზე სავადებულო და დროებით უარის თქმას.⁵² წარმოდგენილ გადაწყვეტილებათნ კავშირში განსაკუთრებით საინტერესოა ერთ-ერთი მათგანი: ინგლისში მცხოვრები სიქჰის მიმდევარი ასაჩივრებდა მოტორჩაფხუტის ვალდებულებას⁵³ და მიუთითებდა რელიგიის თავისუფლების დარღვევაზე.⁵⁴ ადამიანის უფლებათა კომისიამ დაადგინა, რომ დამცავი ჩაფხუტის მოთხოვნა წარმოადგენს აუცილებელი უსაფრთხოების ღონისძიებას მოტოციკლის მძღოლისთვის და მსგავსი ჩარევა გამართებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის 9 II მუხლის შესაბამისად.⁵⁵ ფედერაციული ად-

მინისტრაციული სასამართლოსგან განსხვავებით, კომისიას არ შეუძლია, რა გავლენა აქვს ჩაფხუტს მესამე პირებზე, აქედან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლოს გადაწყვეტილება უფრო მეტად არგუმენტირებულია. მიუხედავად ამისა, ნათელია, რომ რელიგიის თავისუფლება გენერალურ უპირატესობას ყოველთვის არ კარგავს, არამედ დამოკიდებულია კონკრეტულ გარემოებებზე. როდესაც მოსარჩელის საჭიროება სხვა გზითაც, მოცემულ შემთხვევაში სატვირთო ავტომობილის მეშვეობით, მიიღწევა, მისი ზოგადი უპირატესობა გამოირიცხება.

3.2. დისკრეციული უფლებამოსილების ნულოვანი რედუქცია ძირითადი კანონის 3 I მუხლის საფუძველზე

დისკრეციული უფლებამოსილების რედუქცია ასევე შეიძლება მოხდეს ძირითადი კანონის 3 I მუხლის შესაბამისად, ადმინისტრაციული ორგანოს თვითბოჭვის საფუძველზე.⁵⁶ ამ მხრივ უნდა განვასხვავოთ გათავისუფლების მოთხოვნები ჯანმრთელობისა და რელიგიური საფუძველების მიხედვით. პირველ შემთხვევაში, დისკრეციული უფლებამოსილება ნულამდე დაიყვანება არა ავტომატურად,⁵⁷ არამედ ეს დამოკიდებულია ჯანმრთელობის გამო დამცავი ჩაფხუტის ტარების შეუძლებლობაზე. ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლო ასევე არ გამორიცხავს რელიგიური საფუძველებით საგამონაკლისო ნებართვის გაცემას, უფრო მეტად მას უკავშირებს მოტოციკლის მართვის ფაქტობრივ აუცილებლობას.⁵⁸ ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, თანასწორობის პრინციპიდან გამომდინარე, დისკრეციული უფლებამოსილების შემცირება სახეზე არ გვაქვს.

⁵⁰ BVerfG, Beschl. v. 26. 01.1982 – 1 BvR 1295/80 –, BVerfGE 59, 275-279, Juris, Rn. 20- Schutzhelmpflicht.
⁵¹ BVerwG, Ur. v. 04.07.2019 – 3 C 24/17 –, BVerwGE 166, 125-132, Juris, Rn. 16- Motorradhelmpflicht für Turbanträger.
⁵² Guide on Article 9 of the Convention – Freedom of thought, conscience and religion, 95, https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_9_ENG.pdf (უკანასკნელად გადამოწმებულია 9.10.2021).
⁵³ 1988 წლიდან სიქჰის მიმევრები გათავისუფლდნენ მოტორჩაფხუტის ვალდებულებისგან. იხ. Steger, Kleidung und Recht oder: Kämpfe um Kopftuch, Turban und andere Kleidungsstücke, 2008, 96, http://othes.univie.ac.at/4914/1/2009-03-04_0351623.pdf (უკანასკნელად გადამოწმებულია 9.10.2021).
⁵⁴ EKMR, Beschl. v. 12.07.1978-7992/77 X. gg. Vereinigtes Königreich, S. 234, ECLI: CE: ECHR:1978:0712DEC000799277.
⁵⁵ იქვე S. 235.

⁵⁶ BVerwG Beschl. v. 13.11.2014, 10 B 59/14, Juris, Rn. 10.
⁵⁷ შეად. Ternig, Auf den Schutzhelm kann nicht aus religiösen Gründen verzichtet werden, NZV 2017, 496.
⁵⁸ BVerwG, Ur. v. 04.07.2019 – 3 C 24/17 –, BVerwGE 166, 125-132, Juris, Rn. 9 - Motorradhelmpflicht für Turbanträger.

IV. დასკვნა

გერმანიის ფედერაციული ადმინისტრაციული სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოო ჯამში მოწონებას იმსახურებს. სასამართლო მესამე პირთა დაცვას იმ ფარგლებში ითვალისწინებს, რამდენადაც მოტოციკლის სარგებლობაზე სიქჰის მიმდევარი სავალდებულოდ დამოკიდებული არაა. აქედან გამომდინარე, დისკრეციული უფლებამოსილების შემცირებისთვის მხოლოდ დათქმის გარეშე უზრუნველყოფილ რელიგიის თავისუფლებაზე ზოგადი მითითება არასაკმარისია.

თამარ შავგულიძე

► 2 - 9/2021

პარტნიორის უფლება, გაეცნოს საზოგადოების დოკუმენტაციას

საზოგადოებას არ შეუძლია, პარტნიორის ინფორმაციის მიღების უფლებას შეაგებოს საგადასახადო კოდექსის 43 I ვ) მუხლი იმაზე მითითებით, რომ დოკუმენტაციის შენახვის ამ კოდექსით დადგენილი სამწლიანი ვადა უკვე გასულია.

*„მენარმეთა შესახებ“ კანონის 3 X მუხლი
საგადასახადო კოდექსის 43 I ვ) მუხლი*

უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 2 აგვისტოს განჩინება N ას-1571-2018

განჩინების რეზიუმე: პარტნიორმა აღძრა სარჩელი საზოგადოების წინააღმდეგ იურიდიული და საბუღალტრო დოკუმენტაციის გადაცემის მოთხოვნით. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მზად იყო, მოპასუხისთვის ადგილზე გაეცნო საწარმოში არსებული ბოლო ერთი წლის დოკუმენტაცია. მოპასუხის პოზიციით, არ არსებობდა საზოგადოების ვალდებულება, შეენახა საზოგადოების საქმიანო-

ბის ამსახველი დოკუმენტაცია 3 წელზე მეტი ვადით, რადგან სწორედ ეს ვადაა დადგენილი საგადასახადო კოდექსის 43 I ვ) მუხლით გადასახადით დაბეგვრის ობიექტის დადგენისთვის აუცილებელი დოკუმენტის შენახვისთვის. მოპასუხის მითითებით, სრული დოკუმენტაცია საწარმოს აღნიშნული ვადის გასვლის გამო აღარ აქვს შენახული, ხოლო არსებული დოკუმენტაციის ასლის გადაღება და მოსარჩელისთვის მიწოდება ხარჯებთანაა დაკავშირებული. პირველი ინსტანციის სასამართლომ სარჩელი დააკმაყოფილა, რაც სააპელაციო სასამართლომ ძალაში დატოვა იმაზე მითითებით, რომ საგადასახადო კოდექსის 43 I ვ) მუხლის მიზანს არ წარმოადგენს საზოგადოების პარტნიორის უფლების 3 წლით შეზღუდვა. მოპასუხის საკასაციო საჩივარი უზენაესმა სასამართლომ დაუშვებლად ცნო.

კომენტარი: იმის მართებული აღნიშვნის მიუხედავად, რომ საგადასახადო კოდექსის კონკრეტული მიზნისთვის შექმნილი ნორმის სხვა დანიშნულებისამებრ გამოყენება დაუშვებელია, უზენაესი სასამართლო არ აქცევს ყურადღებას მოპასუხის მიერ გაჟღერებულ სხვა კონტრარგუმენტებს, რომელთა გადაწყვეტა აუცილებელი იქნებოდა პარტნიორის უფლებამოსილების საზღვრების დასადგენად. აბსტრაქტული მითითება „მენარმეთა შესახებ“ კანონის 3 X მუხლზე, რომელიც პარტნიორის არაქონებრივი უფლებების დამფუძნებელ ნორმას წარმოადგენს, არაფრის მთქმელია მოპასუხე საზოგადოების მიერ წამოჭრილ კითხვებთან მიმართებით. პარტნიორის უფლებიდან, მიიღოს ინფორმაცია, შეუძლებელია გამოყვანა იმისა, რა ვადით არის საზოგადოება შებოჭილი, შეინახოს მის საქმიანობასთან დაკავშირებული ნებისმიერი დოკუმენტაცია. მეტიც, თუნდაც უზენაეს სასამართლოს არ ჰქონოდა პასუხი აღნიშნულ კითხვაზე, ეს ჯერ კიდევ არ ნიშნავს, რომ ვადაში მაინც არაფერი რჩებოდა გადასაწყვეტი - თუკი საზოგადოება მიუთითებს, რომ მას დოკუმენტაციის ნაწილი საერთოდ აღარ გააჩნია, სარჩელის სრული მოცულობით დაკმაყოფილება ნიშნავს იმთავითვე ცალსახა შედეგთან შე-

რიგებს, რომ გადაწყვეტილება, სულ მცირე, ნაწილობრივ ვერ აღსრულდება.

მეორე საკითხი, რომელზეც პასუხი განსახილველ განჩინებაში არ ჩანს, არის ის, თუ ვინ უნდა გაიღოს დოკუმენტაციის ასლების გადაღებისა და ტრანსპორტირების ხარჯები. რა თქმა უნდა, ამაზეც რაიმე დასკვნის გაკეთება შეუძლებელია მხოლოდ და მხოლოდ იმის საზღვარსა, რომ პარტნიორს, ზოგადად, საზოგადოებასთან დაკავშირებული ინფორმაციის მიღების უფლება აქვს - ამგვარი უფლების არსებობა არ მოიაზრებს დოკუმენტაციის ასლების

მიღებას საზოგადოებისთვის შესაბამისი ხარჯების ანაზღაურების გარეშე. მაგალითად, არც მხარისთვის მინიჭებული საქმის მასალების ასლების გადაღების უფლება (სსკ-ის 83 I მუხლი) ნიშნავს იმას, რომ მხარეს არ ევალება, გადაიხადოს ასლების გადაღების მოსაკრებელი. მოცემულ შემთხვევაშიც უფრო ლოგიკური ჩანს, რომ ნორმის დუმილი ხარჯების ანაზღაურებასთან დაკავშირებით ჩაითვალოს ხარჯის გაღების ტვირთის პარტნიორისთვისა და არა საზოგადოებისთვის დაკისრებად.

ნინო ქავჭავაძე